

NevSom

INNSIKT

Nasjonalt kompetansesenter for nevroutviklingsforstyrrelser og hypersomnier
– ADHD, autisme, Tourettes syndrom og hypersomnier

Barn i fosterhjem har overhyppighet av psykiske lidelser

Kristin A. Bakke

Når man ber fosterforeldre og lærere fylle ut et strukturert diagnostisk intervju finner man at barn som bor i fosterhjem har langt flere psykiske lidelser enn andre barn.

Hensikten med studien var å finne forekomsten av psykiske lidelser hos skolebarn som var i fosterhjem. Man ønsket å se på risikofaktorer i barndom og forekomst av psykiske lidelser.

Forskerne fra Bergen samlet inn data fra fosterforeldre og lærere ved hjelp av et web-basert spørreskjema (DAWBA). De kartla symptomer på psykiske lidelser og deretter identifiserte de diagnoser i henhold til diagnosemanualen DSM-IV hos barn i alder 6-12 år som var plassert i fosterhjem. Data ble samlet inn fra 279 barn (av 396 mulige) i løpet av 6 måneder i 2011/2012. Hos 175 av 279 barn hadde man informasjon fra både lærer og en av fosterforeldrene. Saksbehandler hos barnevernet ble bedt om å fylle ut et spørreskjema for å kartlegge barnets omsorgssituasjon før det ble plassert i fosterhjem. Dette var en del av kartleggingen av risikofaktorer.

142 barn (50,9 %) oppfylte DSM-IV kriteriene for minst en psykisk lidelse. Det er nesten 10 ganger så vanlig som hos skolebarn ellers. Av disse barna hadde 63 % (90/142) mer enn en lidelse. Man grupperte lidelsene innenfor tre hovedkategorier: ADHD-relaterte lidelser (19 %), adferdsforstyrrelser (21,5 %) og affektive lidelser som f. eks angst, depresjon eller posttraumatisk stress (24 %). Reaktiv tilknytningsforstyrrelse ble diagnostisert hos 54 barn (19 %). Av de 54 barna med reaktiv tilknytningsforstyrrelse var det 37 barn som også oppfylte kriteriene for en lidelse innenfor de tre hovedkategoriene av psykiske lidelser. Det var ingen kjønnsforskjeller.

Ved analyse av risikofaktorer fant man at stigende alder var assosiert med økt forekomst av reaktiv tilknytningsforstyrrelse. Dette ble forklart ved at i gruppen med tilknytningsforstyrrelse hadde de eldre barna flere omplasseringer i fosterhjem. Barn med ADHD hadde færre omplasseringer. Det kan synes som om

symptomer på ADHD førte til tidligere, men stabil omplassering, fordi disse barna var yngre ved første omplassering. Alvorlig omsorgsforsømmelse var assosiert med adferdsforstyrrelser. Opplevd vold var en risikofaktor for ADHD, adferdsforstyrrelser og tilknytningsforstyrrelser, men ikke for affektive lidelser. Forekomst av affektive lidelser kunne ikke forklares ut fra kartlegging av ytre risikofaktorer.

Norge vs andre land

Norge har en generelt lav forekomst av psykiske lidelser hos barn, men i denne studien finner en 10 ganger økt prevalens hos fosterhjemsbarn sammenlignet med den generelle barnebefolkningen. Studien viser en høyere forekomst av psykiske lidelser blant norske fosterbarn sammenlignet med tilsvarende amerikanske og britiske studier som har vist en prevalens på under 40 %.

Konklusjon

Studien viser en klart økt forekomst av psykiske lidelser hos barn i fosterhjem både sammenlignet med den generelle befolkningen og sammenlignet med utenlandske studier av barn i fosterhjem. Forfatterne av studien mener at det er nødvendig med et økt fokus på barns psykiske helse innenfor barnevernstjenesten og at bred utredning er nødvendig pga. at mange har mer enn en diagnose. Forfatterne av studien mener at man i Norge må vurdere en mer barneorientert tilnærming til barnevelferd.

Egne vurderinger

Studien finner mange barn med tilknytningsforstyrrelser. Den gjør ingen grundig kartlegging av forekomst av autismespektervansker. Jeg vil anta at det er en del barn i fosterhjem som har symptomer innenfor autismespekteret. Det er imidlertid en utfordring å stille diagnoser på bakgrunn av uttrykte symptomer. Tilsynelatende like symptomer vil kunne ha ulik årsak. Det betyr at et barn med en nevrologisk utviklingsforstyrrelse vil kunne ha nesten like symptomer som et barn som får diagnosen tilknytningsforstyrrelse. Barnet med utviklingsforstyrrelse vil ikke bli bedre selv om det flyttes i fosterhjem.

Referanser

Lehmann S1, Havik OE, Havik T, Heiervang ER. Mental disorders in foster children: a study of prevalence, comorbidity and risk factors. Child Adolesc Psychiatry Ment Health. 2013 Nov 21;7(1):39.

Illustrasjonsfoto: Istock

Artikkelen er hentet fra INNSIKT 2/2014 19. årgang